

USTANOVA
PETRA PAVLA GLAVARJA

Zajčeva cesta 23
1218 Komenda

Transakcijski račun: SI56 6100 0001 6941 882
Davčna št.: 86964151 Matična št.: 1504851000
Šifra dejavnosti: 94.999

info@uppg.si

www.uppg.si

Ustanova Petra Pavla Glavarja

Ustanova Petra Pavla Glavarja

u_p_p_g

Kompostiranje ostankov gospodinjstva in vrta

Kompostiranje je naraven proces, pri katerem organske odpadke s pomočjo mikroorganizmov in talnih organizmov spremenimo v kakovosten kompost. Kompost je temna, drobljiva snov z vonjem po gozdni zemlji, bogata s hranili, ki jih rastline potrebujejo za zdravo rast. Z njim izboljšujemo rodovitnost tal, zapiramo snovni krog v naravi in zmanjšujemo količino odpadkov.

Kaj je kompostiranje?

Kompostiranje je razgradnja organskih materialov, kot so kuhinjski odpadki, pokošena trava, listje in vrtni ostanki. Glavno vlogo pri tem imajo mikroorganizmi, ki organsko snov razgradijo v rastlinam dostopna hranila. Med razgradnjo se sprošča toplota, zato se kompostni kup lahko segreje tudi do 60–70 °C. Ko se kompost ohladi, se procesu pridružijo deževniki in drugi talni organizmi. Ti snov dodatno predelajo in prispevajo k nastanku humusa, ki je ključnega pomena za dolgoročno rodovitnost tal.

Poznamo dva osnovna načina kompostiranja.

Hladen kompost nastaja počasi. Organske odpadke sproti odlagamo na kup ali v kompostnik, ki se običajno ne segreje nad 20–40 °C. Tak kompost ne uniči plevelnih semen in bolezni, vendar po enem do dveh letih kljub temu dobimo kakovosten, naraven kompost.

Vroč kompost nastane, ko naenkrat naložimo večjo količino materiala in ga pravilno plastimo. Kup redno obračamo, zalivamo in zračimo. Temperatura doseže 55–70 °C, kar uniči plevelna semena in večino patogenov. Kompost je zrel že po 4–6 mesecih.

Pravilno plastenje materialov

Za dober kompost je ključno pravilno razmerje med tako imenovanimi zelenimi in rjavimi materiali. Zeleni materiali so bogati z dušikom. Sem sodijo kuhinjski odpadki, sveža trava, vrtni odpadki in kavne usedline. Rjavi materiali so bogati z ogljikom. To so suho listje, slama, karton, papir, lesni sekanci in žagovina. Idealno razmerje je približno dva dela rjavih in en del zelenih materialov. S tem dosežemo ravnovesje hranil, ki ga mikroorganizmi potrebujejo za učinkovito razgradnjo. Na dno komposta vedno položimo grobo plast, na primer narezane veje ali slamo, ki omogočajo zračenje in odvajanje odvečne vode. Nato izmenično dodajamo zelene in rjave plasti ter občasno dodamo malo vrtno zemlje ali zrelega komposta, da vnesemo koristne mikroorganizme.

Vlaga, zrak in temperatura

Kompost mora biti vlažen kot ožeta goba. Če je preveč moker, začne gniti in oddajati neprijeten vonj. V tem primeru dodamo suh material ali kup premešamo. Če je presuh, razgradnja zastane, zato ga je treba zaliti. Ker je kompostiranje aerobni proces, mikroorganizmi

USTANOVA
PETRA PAVLA GLAVARJA

Zajčeva cesta 23
1218 Komenda

Transakcijski račun: SI56 6100 0001 6941 882
Davčna št.: 86964151 Matična št.: 1504851000
Šifra dejavnosti: 94.999

info@uppg.si

www.uppg.si

UstanovaPetraPavlaGlavarja

Ustanova Petra Pavla Glavarja

u_p_p_g

potrebujejo kisik. To zagotovimo z grobimi materiali, zračno strukturo kupa in občasnim obračanjem. Kompostni kup naj ne bo višji od približno 1,2 metra, da zrak doseže vse plasti.

Kaj lahko in česa ne dajemo na kompost

Na kompost sodijo ostanki zelenjave in sadja, kavne usedline, jajčne lupine, papirnati robčki, vrtni odpadki, listje, pleveli in pepel v manjših količinah. Pri citrusih in bananah bodimo zmerni, predvsem če niso ekološkega izvora. Semenski in koreninski pleveli v hladnem kompostu pogosto ne izgubijo kaljivosti, zato jih je bolje prej posušiti ali toplotno obdelati. Obolele rastline lahko kompostiramo, če jih damo v sredino kupa, kjer se dobro razgradijo. Pri pravilnem kompostiranju se večina povzročiteljev bolezni uniči.

Dodatki za boljši kompost

Razgradnjo lahko pospešimo z dodajanjem vrtno zemlje, zrelega komposta, kamninske moke, glin ali zeliščnih pripravkov, kot so koprive, regrat in baldrijan. Ti dodatki prinašajo mikroorganizme in minerale ter izboljšajo kakovost komposta. Najpomembnejši pospeševalec pa ostaja pravilno sestavljen in redno vzdrževan kompostni kup.

Najpogostejše napake pri kompostiranju

Najpogostejša težava je neprijeten vonj, ki nastane zaradi pomanjkanja zraka in preveč mokrega materiala. Rešitev je dodajanje rjavih materialov in obračanje kupa. Težava je tudi preveč enoličen material, na primer samo trava ali samo kuhinjski odpadki. Raznolikost materialov je ključna za uspešno kompostiranje.

Uporaba komposta na vrtu

Kompost uporabljamo kot naravno gnojilo za zelenjavne grede, sadno drevje in okrasne rastline. Običajno dodamo približno 3 kg komposta na kvadratni meter. Z njim izboljšamo strukturo tal, povečamo zadrževanje vode in spodbudimo delovanje talnih organizmov. Iz komposta lahko pripravimo tudi kompostni čaj, ki služi kot tekoče gnojilo.

Kompost, humus in rodovitnost tal

Kompost prispeva k nastanku humusa, ki je dolgoročna zaloga hranil v tleh. Humus izboljšuje strukturo tal, veže ogljik in omogoča rastlinam stabilno oskrbo s hranili tudi v težjih razmerah. Z rednim dodajanjem komposta skrbimo za zdrava tla, bogato mikrobiološko življenje in trajnostno pridelavo hrane. S pravilnim ravnanjem, potrpežljivostjo in razumevanjem osnovnih procesov lahko vsak gospodinjstvo pridelava kakovosten kompost in prispeva k varovanju okolja ter zdravju tal.

**USTANOVA
PETRA PAVLA GLAVARJA**

**Zajčeva cesta 23
1218 Komenda**

Transakcijski račun: **SI56 6100 0001 6941 882**
Davčna št.: **86964151** Matična št.: **1504851000**
Šifra dejavnosti: **94.999**

info@uppg.si

www.uppg.si

UstanovaPetraPavlaGlavarja

Ustanova Petra Pavla Glavarja

u_p_p_g

Povzel Anton Jagodic po predavanju Ane Ogorelec, izvedeno v organizaciji UPPG januarja 2026